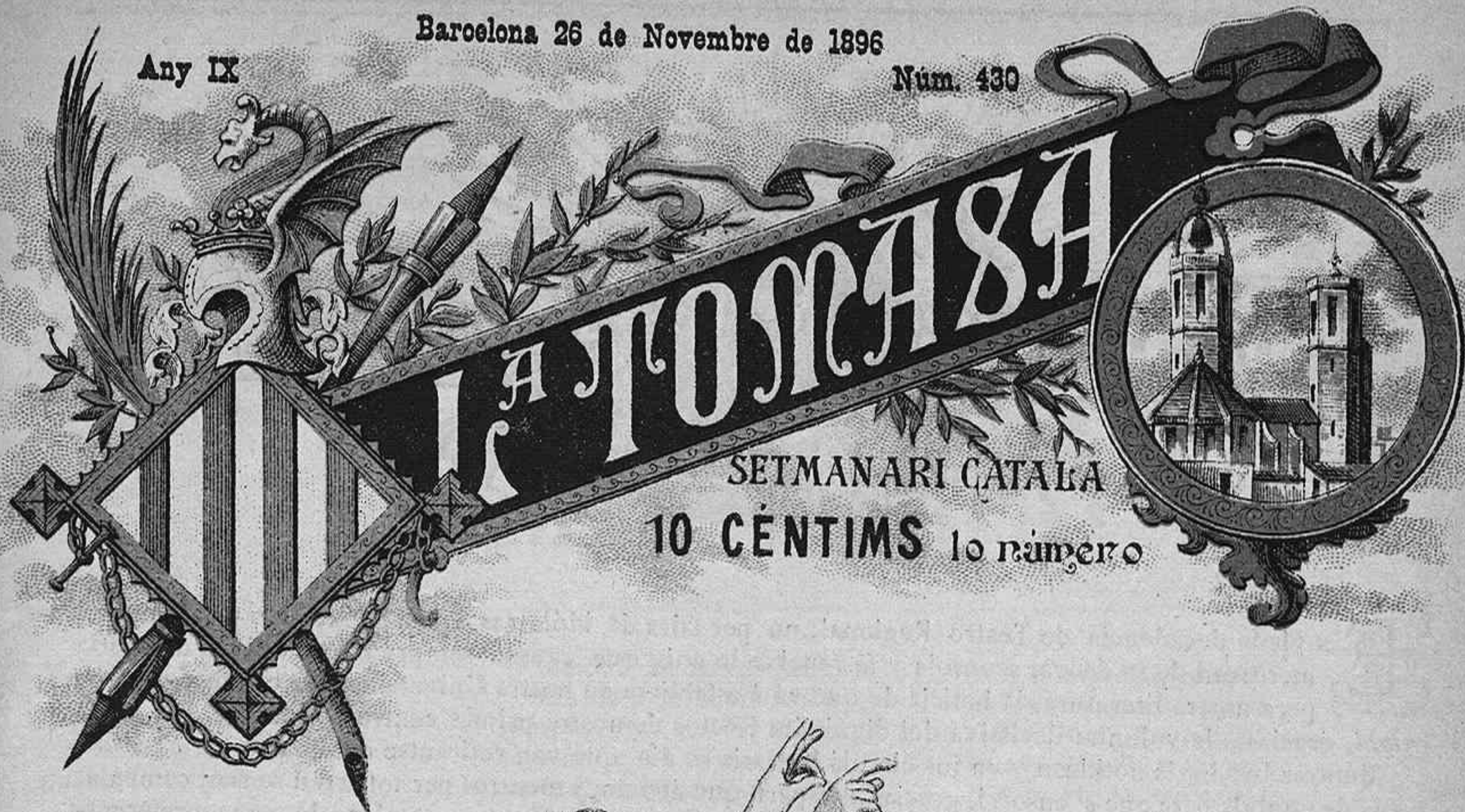

Barcelona 26 de Novembre de 1896

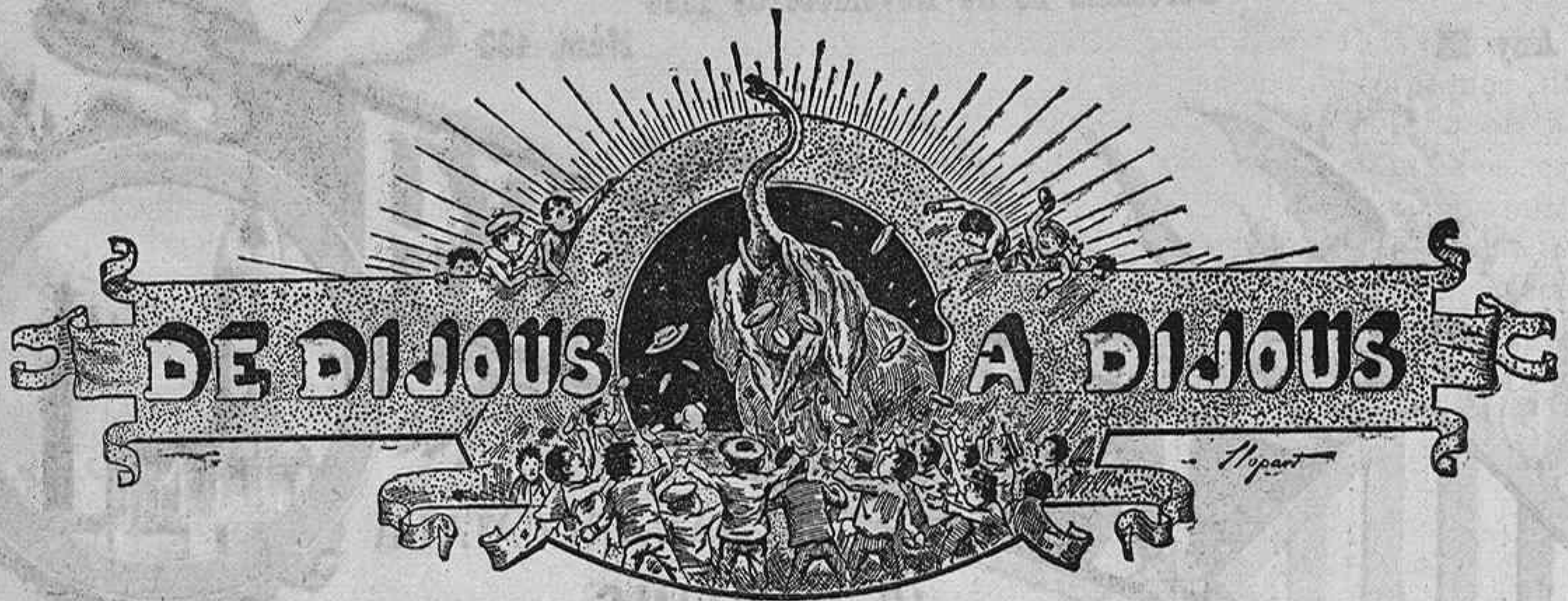
Any IX

Núm. 430

*¡Chula de molt bon regent,
barbiana de campanillas,
qu' es capás en un moment
de clavarli al mes valent,
un parell de banderillas!*

Còpia fot. de A. Esplugas.

EN plena decadencia de Teatro Regional, no per falta d' idólatras del mateix, sino per l' esperit mercantil de la época, aconsola y fá reneixe lo goig que causan sempre las tentativas de gloria pera nostra literatura, la noticia de que vá á establirse en nostra Universitat una cátedra de *Dret catalá*, gracias á la voluntat decissiva del dignissim Rector de nostre primer centre docent.

Mentres los diaris notifican y en los circuls literaris se diu que van retirantse del Teatro de casa tota mena de puntals pera que s' ensorri, gracias al esperit que deyam, y mentres per tot arreu se sent comentar desfavorablement ab rahó sobrada la manía per part d' empreses y d' actors catalans de posar preferentment en escena obras castellanas, es molt significatiu y providencial lo de la defensa de nostre *Dret* en las aulas universitarias; puig vé á ser la protesta de la indiferencia d' uns, de la apatía d' altres y del egoisme dels més, en tot quant se relaciona ab lo enaltiment y preponderancia de las lletras catalanas.

Aixó vol dir, encare que no ho sembli, que tant dret tenen los protectors de la literatura de Catalunya de fer passar per lo adressador á editors y empreses, com obligació los autors y conreuhadors literaris de nostre idioma de, ab lo pretext de no ajupirse á exigencias comercials, no passarse ab armas y bagatjes al enemich; que no altra cosa significa la resolució de no donar més á llum aquí tomets literaris certs escriptors que 's deuen á sa patria xica, y la traducció al castellá d' obras catalanas d' autor catalá pera estrenarse fora de casa, per *punt*.

Cap dret hauria de tenir l' autor á emigrar, perquè si, de la séva terra y á donar los fruyts de son ingeni á gent forastera, com gens ni mica d' obligació té l' editor ó empresari, d' admetre *esperpentos* que, ab la capa d' *arreglos*, deixan á recó obras originals, quinas si no mereixessin l' aplauso del públich per desgracia, al menos tindrian lo mérit de ser fruyts de la cullita. Lo vi de la vinya que 's conrehua, per flach que siga, sempre té la ventatja de ser cullit á casa; lo qual fá serlo, pe 'l prompte, de tota confiansa.

La instauració d' una cátedra de *Dret catalá* en la Universitat, fá pensar en acometre molts plans conduhents á la reivindicació de las ofensas comesas contra la parla catalana d' ensá que ha invadit lo camp de nostras lirica y dramática la filoxera del més desenfrenat extrangerisme. Apart dels innumerables furs que la *séba* del modernisme ha fet cometre á molts de nostres pseudo-literats pera rompre (com ells diuhen) los antichs motllos, hem de fixarnos singularment en l' escandalós sistema de plagiar á tort y á dret que avuy día impera en l' art dramátich; y si impera impunement es perque está vist y probat que 'l plagiar dona honra y nom al plagiar y profit á las empreses que l' acullen.

Quen' hi hagués necessitat de recorre 'l camp agé de la literatura; que la vida é historia de nostre poble fossin anémica y pobra respectivament; que no tinguessim llegendas que referir, tradicions que guardar, glorias que retreure y costums que retratar, podria tolerarse—y encare segons com—la instrusió del númen extranger; y 's podria fer la vista grossa—fins á cert punt—al enmascararlo per volerlo adaptar á nostra escena, pero siguent al revés, contant ab tots los elements indispensables tant en lo terreno moral com material, tenintho tot propi ¿quina necessitat tenim de abandonarnos á la aventura per aqueixos mons de Deu de la literatura gabatxa, sobre tot, saltant d' un *vaudeville* al altre com papallonas, quan aquí tenim jardins ahont poguer xuclar inspiracions propias de tan rich aroma com lo millor?

Respondrán los interessats: ¿qui 'ns obliga á expreme la llimona de la imaginació buscant assumptos originals com qui busca bolets, si al cap—de—vall s' haurían de florir en lo rebost ja que es tan difícil trobar un empresari ó un editor que 'ls fassi á la llauna ó ab such, com un públich que se 'ls menji per bons que siguin? ¿No veyeu (continuarán dihent) qu'en la cuyna dramática catalana avuy es mes estimat un *potage* ó un plat *á la gratin*, que no pas un parell d' ous ferrats, encare que sigan ben frescos.

Aquí está el *quid*: las empreses per una banda, los autors per altre cantó y lo publich per altre costat, han contribuit, cadascú en la mida de sas forsas, com s' hi tinguessin tots un verdader empenyo, en fer

perdre la xaveta al Teatro Catalá, víctima de totes las intrigas imaginables per mor del negoci, fins que s'ha sentit, com si fós la trompeta del judici final, lo toch d' alerta del *Dret Catalá* pròxim á ressucitar lo recort d' aquells jorns en que la literatura catalana brillava com un Sol y 'l Teatro Catalá era la llar ahont s' hi exposavan nostras gestas veneradas y nostras patriarcals costums.

Llástima que al instituirse la càtedra de *Dret catalá* no 's redactin dos articles: «*Debers contrets per lo literat ó autor dramátich ab 'l publich*» — «*Obligacions contretas per l' editor ó empresari ab los autors*». Ningú mes indicat pera la confecció dels tals articles que 'l mateix eminent patrici que ampara al *Dret catalá*; lo mateix Rector de la Universitat.

PEPET DEL CARFIL.

¡Donya Elvira!

LA filla de 'n Carlos Chapa, frágil com totes las donas, ara 'ns fa aguantar la capa... ¡fugint ab un *pinta-monast*

Acció tan inesperable, sent dama de calitat, ha alsat un crit formidable dintre del carlí remat.

Mes devant la feta indigna de la filla de son rey, s' ha fet corre la consigna (ó tapa-bruts ó remey)

de que ni escapantse falta la gent de categoria...

La prímpcesa está malalta... y... ¡ho fa tot la *malaltia!*

Tal *argument* no m' estranya y 'l prenc com á verdader... ¡puig molts reys antichs d' Espanya l' han hagut de menester!

Pró si aixó, es tal *malaltia*, confessém que se *dan casos*, en lo carrer del *Mitj-dia*, que 'l tenim á quatre passos!

Además ja 'l ditxo canta: *Bó es, qui s' assembla als seus* y 'l *papá* de la tunanta, es un' *arna*, segons veus...

Vol dir qu' ab un raig sisquera d' aquell paternal ardor, quan d' *húngaras* al darrera, feya de *conquistador*

n' haurá tingut la prímpcesa lo precís, sobradament per marxar á la francesa ab un pintor... ¡y hasta ab cent!

L' únich que no trobo just ni conforme, ni enraonat... ¡es que s' hagi dat 'l gust de fugir ab un casat!

Estant per mereixe 'l *soci*, tot s' acabava ab *confits* y hasta ell hi feya negoci...

¡y per cert, no dels petits!

Mes ara... ¡la pobre Elvira sempre estaré ab l' ay al cor tement un cop de cadira de la dona del pintor!

Sens contá 'l cas molt probable de que l' artista fregit per un *mal tan incurable*, ó tal volta penedit,

la planti al mitj del sarau cansat dels capritxos d' ella, ¡y se 'n torni á viure en pau al costat de sa costella!

Lo fet de la Elvira, en sí no fora tan execrable, si hagués buscat per fugí un solter aprofitable.

Mes ah... ¿Qui atura 'ls capritxos d' eixa gent de la sang blava qu' encar que no menja bitxos en lloch de sang, gasta *lava*?

Ella, la *real* minyona potser cent cops y altres cent, somniava ab plahers de dona en alas del pensament!

Potsermes d' un cop 's deya:

—¿Qu' es la vida sens' amor?

¡Potser ab recansa veyá

que no feya *servi* 'l cor!

¡Potser prímpcesa tan noble envejava en moments dats, á las minyonas del poble que gosan mes llibertats!

¡Potsé algún cop, dit havia:

—Caseume per 'mor de Deu.—

Y 's prengué com... *malaltia*

aquell crit d' angúnia seu!

¡Potsé, en fí, trobantse dona

y 'l desij cremantla viva,

malehia la corona

y hasta 'l trono en *perspectival*

¡trono y corona qu' al fí,

li eran enemichs mortals,

puig li impedian cumplí ab los seus fins naturals!

Y al últim, fruyta madura, ha caygut pe 'l propi pes...

¡y s' ha vist la *trencadura* per la banda que cou mes!

Y ella, filla del que ostenta com lema l' autoritat...

¡s' ha tornat independenta ab un crit de *llibertat!*

Qui está de guassa, es son pare, (lo monarca de *boquilla*)

que 's despenja ab mala cara, tractant de *mort* á sa filla!

Si don Carlos fos un home católich, com la gent creu, sols veuria en la tal broma de la *mossa*, 'l brás de Deu...

«Deu té un bastó» diu 'l ditxo que pega y no fa remó

y de sa filla 'l capritxo no es mes... ¡qu' un cop de bastó!

¡Que 's recordi dels salvatjes que en son nom y al seu servey,

anavan sembrant ultratjes als crits de «Deu, Patria y Rey!»

Qu' á Granollers y á altres pobles las verges, foren botí

d' aquells *sátiros* ignobles flor de l' exércit carlí!

¡Calculi que si sa filla

dorm ab home y no es 'l seu, aquí no hi ha *manganilla*

es sols... ¡un cástich de Deu!

Y si acás li va al darrera y la troba tan cambiada

que no pot dir si es soltera, ni si es viuda, ni casada...

Pensi que sempre ve 'l día de la inversió dels papers

y... ¡pòsila en companyia d' aquellas de Granollers!

M. RIUSEC.

DE PARES Á BILLS Ó PINTAR LA GIGONYA

La noya, com son papá,
te lo cor fet un volcá.

Lo pare veu joh dolsura
s' afició per la pintura!

Y busca prompte un pintó
de sólida reputació.

Com que 'l mestre era dels bons
li donava grans llissóns.

Per un paissatge pintá
cap al bosch s' en van aná.

Lo bon pare que 'ls seguía
fins trincava d' alegría.

Al peu mateix d' un vell pí
una cigonya sortí.

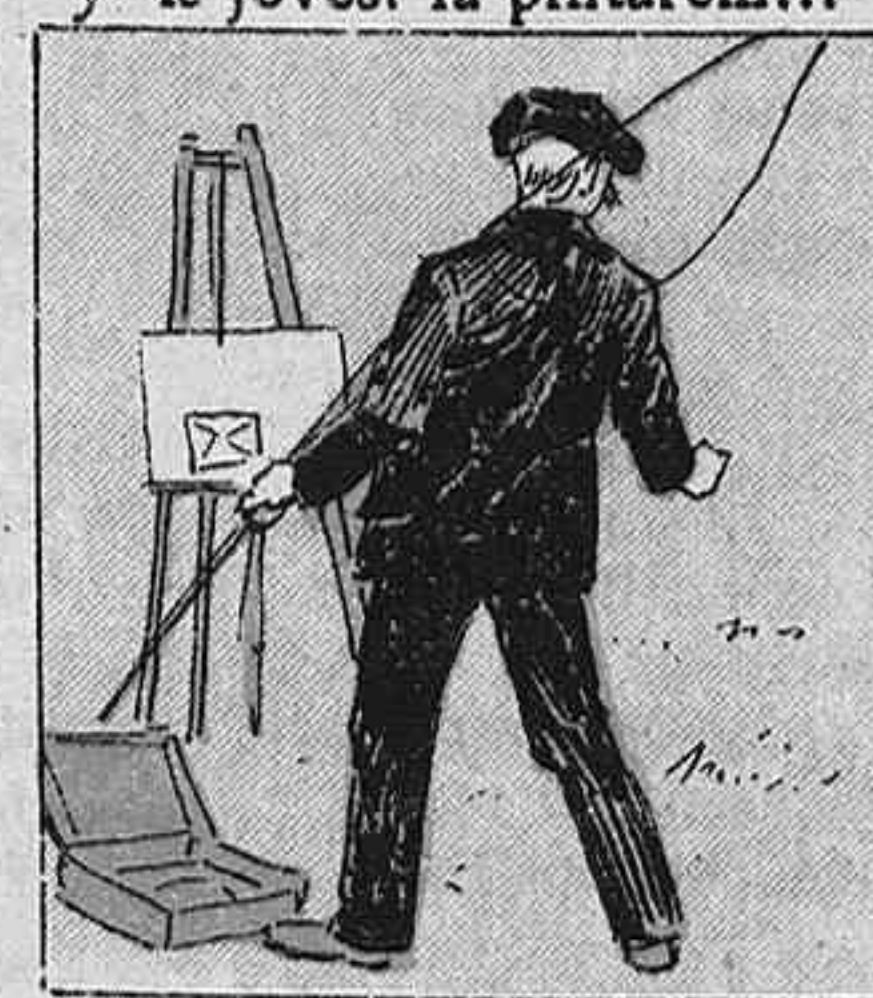
Lo vell va dirlos: ¿que fém?
y 'ls joves: la pintarem...

A fí de no destorbá,
lo gueto s' en va á pescá.

Y 'ls dos jovenets luego
tocan las de Villadiego.

¿Ahont son? ¡Mala negada!
veig qu' encar no l' han pintada.

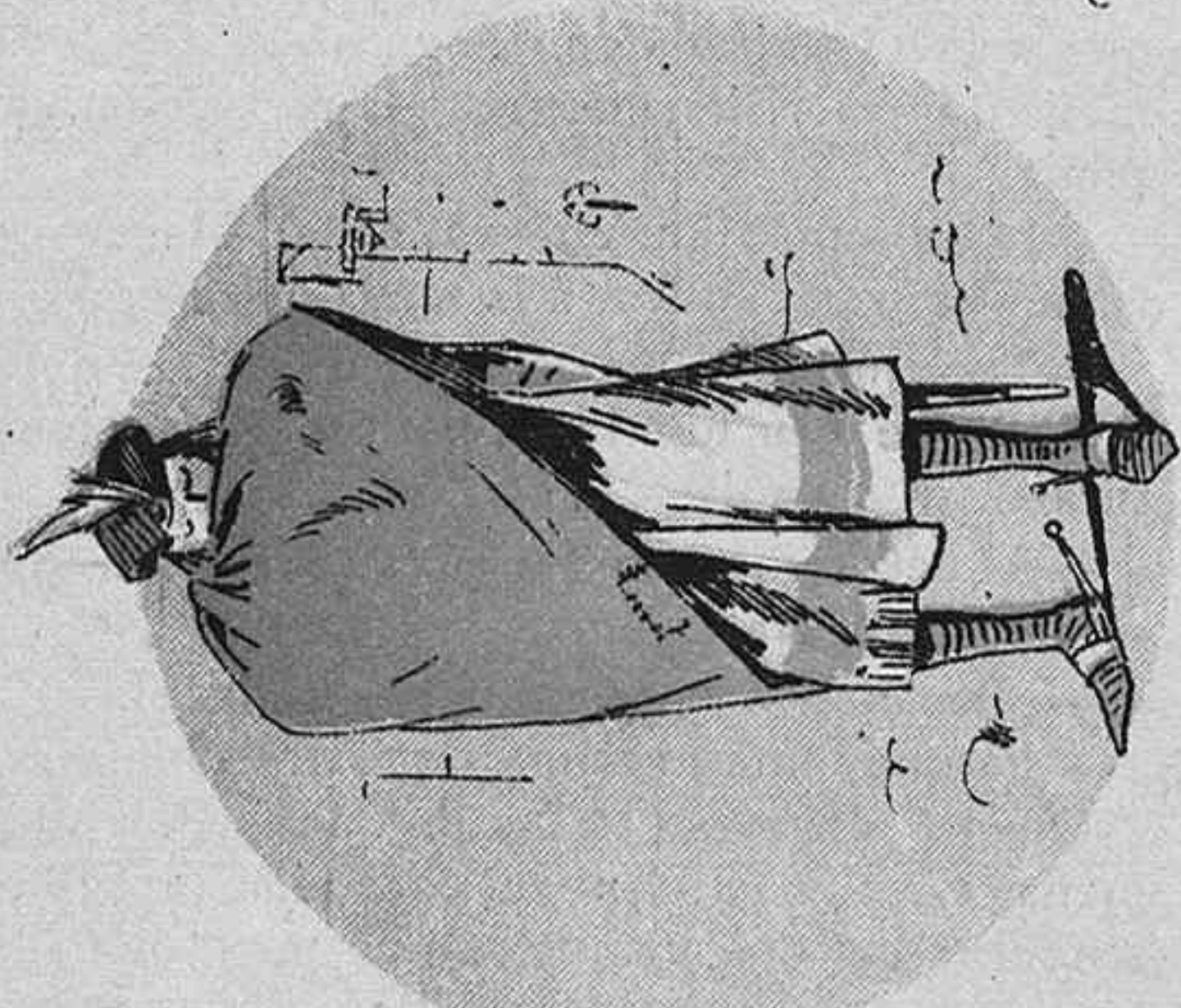

Diuhen que s' han escapát.
¡Els si que me l' han pintat!

LA HISTORIA EN BROMA

Es aquest lo cruel Neron que volia cremá 'l mon.

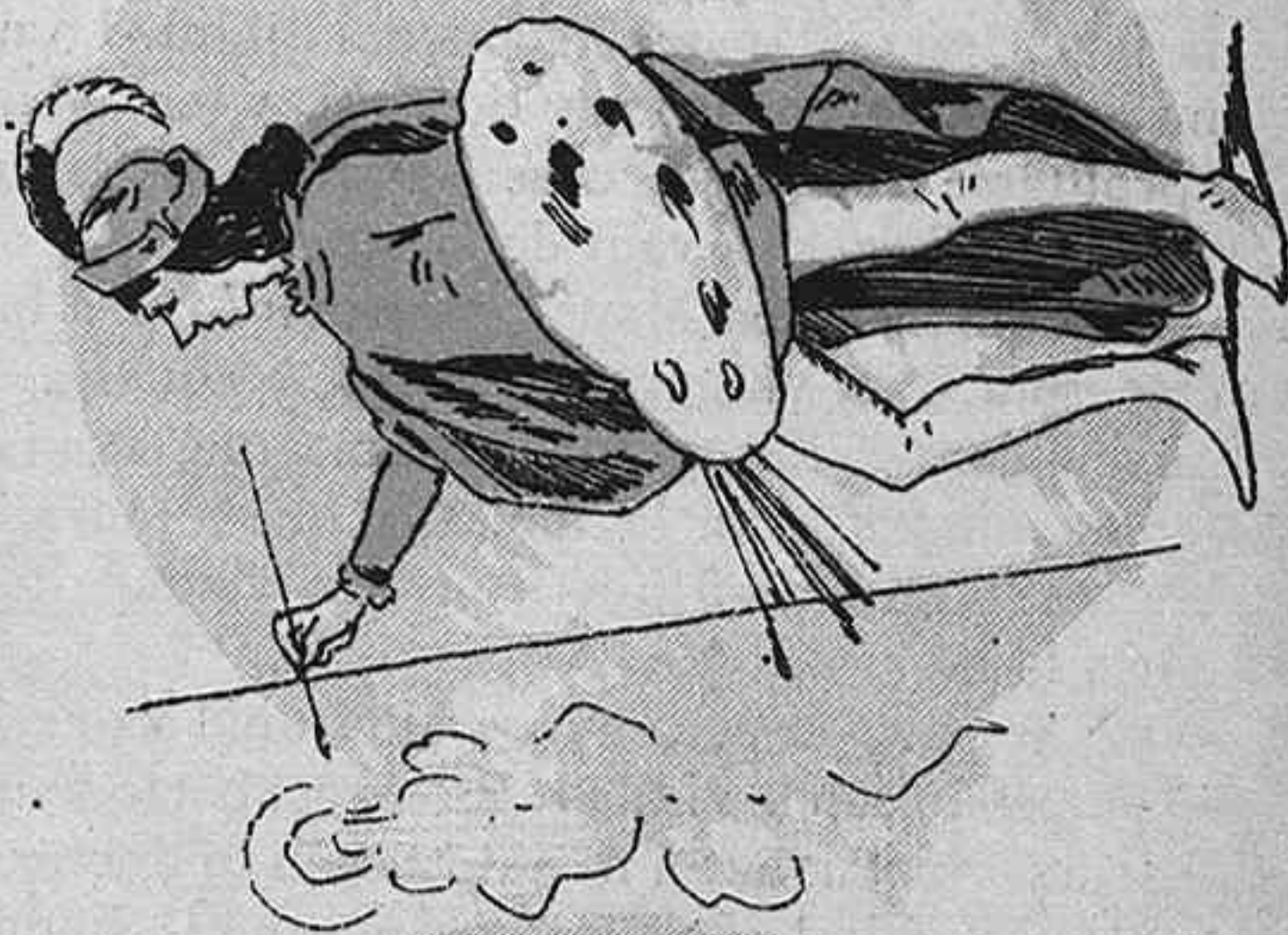
Aquí está Don Pedro el Cruel «que no hay hombre para él.»

Aquest es Oteló 'l moro que no volia ser toro.

Contemplin al famos Dante com rumia un consonante.

Aquet pintor letxuguino es 'l gran Rafasí de Urbino.

Y aquest brau: Guzman el Bueno assombro del «agareno.»

No 't fhis d' aygua que no corri...

EN Manel y l' Enrich estavan empleats en lo despaig d' un notari.

Y tot lo que en Manel tenia de aixelabrat, enraonador y perdonavidas, ho reunia l' Enrich de mústich, reservat y pacífich.

En Manel era un burleta terrible. Lo seu plaher mes gran, consistia en fer *blanco* de las sevas brometas á l' Enrich, 'l que las prenía totas ab assombrose resignació.

Quan en Manel no podía molestar d' altra manera á la seva víctima, s' entretenia tirantli á la cara lo fum qu' arrancava de sa pipa monumental, sols pel gust de fer tossir á l' Enrich, que no fumava. Los seus companys de despaig, celebravan ab grans riallas las gracias d' en Manel... y 'l posat manso del altre.

Un dia, la dispesera d' en Manel, qu' era viuda y bastant fresca encare, tinguè d' anar á casa 'l notari, per' arreglar uns papers del difunt. Lo notari, no 's trobava en lo seu despaig, y en Manel va aprofitarse d' aquesta ausencia, pera fer servir de riota á l' Enrich devant de la viuda.

Va comensar en Manel, *tocant lo botet* á la seva dispesera, com vulgarment se diu, y aquesta va posarse á *cantar* desseguida, referint que feya ja molt temps que patia de la melsa, y que ni un sol dels metjes y curanderos que l' havian visitada li havia entés lo mal.

—¡Ara hi penso, senyora Madrona! va exclamar lo burleta, quan la viuda va haver acabat lo seu llarch discurs. ¡Justament á n' aquí tenim lo doctor que á vosté li fá falta! *¡Lo Pare Pedás*, que li dihém nosaltres!—y va senyalar á l' Enrich, qu' estava ocupat copiant una escriptura.

—¡Ah, lo senyor es metje?—va preguntar la dispesera.

—¡Y dels afamats—va observar en Manel.

—¡Com que té una gana que 'l devora!—va afegir un escribent.

—No fassis bromas, Parera—va continuar dihent lo burleta.—Jo crech que l' Enrich, si no deixava completament curada á la senyora Madrona, al menos fent de *sastresa* de la seva salut, li posaria un *pedás*... ¿Veritat, Enrich?

L' Enrich qu' encare no havia aixecat lo cap de la seva taula, va mirar tímidamente á la viuda y al seu company, y va contestar ab un apagat «Sí, senyor».

—Parlém de serio, jove—va dir allavors la dispesera.—¿Vosté s' hi dedica á la *melsa*?

—Es una especialitat...—va contestar en Manel.

—¡Con li agrada mes, es á la grayella—va anyadir l' escribent, qu' avants havia prés la paraula.

—¡Vamos, Parera—va observar lo burleta—en

un assumpto tan formal com aquet, las bromas no hi caben. L' Enrich anirá lo mes prompte possible á casa la senyora Madrona—Roig, 80, primer— y allí sobre 'l terreno, ó sobre lo que li sembli millor, farà las exploracions degudas. Lo nostre company sab de sobras, y la senyora Madrona també, que aquestas dolencias exigeixen una excessiva confiansa per part del pacient. Jo no titubejo en assegurar, que l' Enrich, á pesar de conservarse solter, no 's propassarà en lo mes mínim...

—Lo principal es que 'm curi—digué la dispesera.—¡Pitjor lo doctor Xeringueta, que va está palpatme un parell d' horas, y al cap de vall me va deixar tan desgraciada, que si no 'm poso corrents en altras mans, ja fora al *Campo Santo*. ¿Vosté dirá si 's veu capás?

—A mí 'm sembla que si, senyora—va contestar l' Enrich, tornantse vermell com un bitxo.

—Donchs, no 'n parlém mes, porque 'm sembla que ja se li ha girat feyna. Segons va dirme l' últim metje que va visitarme, tinch la melsa com una esponja...

—Ja ho sents, Enrich—va dir en Manel—¿quin remey se li pot aplicar á la meva dispesera?

—Tractantse d' una esponja, procuraré qu' estigui sempre ben humida... porque las funcions naturals... l' organisme... etc., etc.

—Aquet remey no 'm marxa prou be?—va observar en Parera.

—¿Per qué?—va preguntarli en Manel.

—Perque tanta humitat pot criar granotas...

Quan la dispesera va ser fora, lo burleta va recomenar á l' Enrich qu' anés á visitar prompte á la senyora Madrona, y aquet, ab un posat de no haver trancat may cap plat ni cap olla, va contestarli, qu' avants de mirarse á una dispesera despullada, preferiria que tots los seus companys passessin per demunt del seu cadavre.

No era aquesta la primera broma d' aquet género, qu' en Manel havia fet al *casto* Enrich. Feya pochs días que en Manel, qu' estava á punt de casarse, havia presentat la seva víctima, als seus futurs sogres y esposa, dihentlos que l' Enrich, á pesar de las prédicas de tots los companys, estava decidit á entrar en un convent.

L' Enrich per no desmentir las paraulas del seu amich devant de la seva futura familia, com no va desmentirlas al cap de alguns días devant de la seva dispesera, va seguir la farsa tan bé, que 'ls sogres d' en Manel, qu' eran molt despreocupats, y la promesa del burleta, no van callarli un moment, dihentli qu' era llástima qu' un jove com ell anés á tancarse entre quatre parets, y que veurían ab molt gust, que 'ls dediqués alguna visiteta, pera tréureli del cap semblant bojeria.

Aquell día, qu' era festiu, 's ballava á casa 'ls futurs sogres d' en Manel, y aquet, creyent posar en berlina á l' Enrich, excusantse durant un vals ab que estava molt cansat, va suplicar á la seva

víctima qu' acabés de ballarlo ab la seva promesa. L' Enrich va recordar los vots que pensava fer prompte, pero 'ls pares de la noya van pendre cartas en l' assumpto, y 'l pobre xicot, vulgas no vulgas, 's va veure obligat á terminar aquell ball ab la promesa d' en Manel, ball que va ser poch menos que interminable, porque l' company de l' Enrich y 'ls seus futurs sogres, gosant ab l' encongiment del sarauhista improvisat, van encarregar al pianista que toqués bona estona.

¡En Manel disfrutava molt, al veure de la manera que l' Enrich s' arrapava á la seva balladora, per' conservar l' equilibri! ¡De tant riure li va agafar mal de ventre!

L' endemá, la broma que va ferse en lo despaig del notari, á las costellas de l' Enrich, no pot comptarse. Lo metje per forsa, lo frare obligat, va rebre á centenars las bolas de paper que li tiravan los seus companys ab *premeditació* y *alevosía*. Pero l' agredit no va queixarse ni una sola vegada.

No obstant, á n' aquet mon d' estranyesas, lo riure vá á mitjas.

'L qu' ara en lo despaig del notari, está motxo y ab lo cap baix, no es l' Enrich, sino en Manel, 'l que sempre havia sigut aixelabrat, enraonador y perdonavidas.

¿Com s' ha operat aquet cambi tan radical?

No vagin á preguntarho á n' en Manel, porque prou pena té pobre xicot...

Ja 'ls ho explicaré jo, si 'm prometen la reserva:

Lo diumenge següent al en que va tenir lloch la grotesca escena del ball, en Manel va presentarse á casa la seva promesa en hora no acostumada.

—¿Que no ho sabs?—va dirli, tan bon punt va entrar, la mare de la noya.—Lo teu company Enrich ja no 's fá frare.

—¿Y aixó?—va preguntar assombrat en Manel.

—Senzillament: desde diumenge passat nos ha visitat cada día, y entre 'l meu marit, jo y particularment la noya, l' hem tombat com una mitja. Ja veurás, vina; ara la Reparada y ell están retallant ninots per fer sombras xinescas. Anemhi de puntetas, que 'ls donarém un susto.

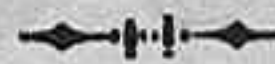
Efectivament: lo susto van donarlosi y de debó. ¡L' Enrich s' estava sentat á la falda de la Reparada!

Després d' aquet *petit detall*, ja sé que 'l curios lector tindrà 'ls seus duptes sobre si l' Enrich va visitar ó nó á la dispesera.

Jo no ho sé tampoch; pero si va visitarla, haig de confessar que, com sospitava l' escribent Parera, aquell remey sistema Kneipp fou pitjor que la maldía, porque ara totas las comares del vehinat diuhen en veu baixa, que la senyora Madrona está... *ulltrópica* (?).

A. GUASCH TOMBAS.

CAPRITXO

QUAN aquet mon abandoni
que no toquin las campanas,
puig ja ho dirán per la vila
los sospirs de ma estimada.

JOSEPH PUJADAS TRUCH.

Impossibles Teatral

Per un jove, casarse ab
«Una nena del Vendrell.»

Per un metje, fer una «Cura
de Cristiá»

Per un qualsevol, tení la
«Barba-Roja» y fersela pinté
ab «Pintura si de sigle.»

Per un jove, regalá «Un
pom de violas» á «Una senyo-
ra sola.»

Per «Lo promés» fé «Los
papers de l' auca»

Per «Tres personas» fé «Un
dinar á Miramar»

Per un americano, portar
«Aucells d' América» per «La
nena» seva.

JOSEPH ROIG Y CISA

Es indispensable este
Resguardo para el cobro

TALONARIS

PERA

apuntacions del sorteig de Nadal

Magníficament litografiats é impresos
á dugas tintas, ab l' alegoría de la Fortuna.

Los de 100 fullas, á 80 cénts.

„ „ 50 „ á 50 „

VENTAS AL PER MAJOR Y MENOR
LITOGRAFÍA BARCELONESA

—3 DE 3—

RAMÓN ESTANY

6, Carrer de Sant Ramón, 6.—BARCELONA.

Als senyors corresponsals de LA TOMASA, llibreters,
kioskes y demes punts de venta, se 'ls farà lo desquento
acostumat.

Planys d' un pintor

DESDE que faig de pintó
la espantosa fam no 'm deixa,
y si exhalo alguna queixa,
¡ay! ningú 'm te compasió.
De feyna, quan ne tinch molta,
per ferme passá la gana,
travallo mitja setmana.
Ja veig que si algú m' escolta,
'm dirá que gandulejo
perque no travallo mes.
¡Y no sab que 'l treball, es
precisament lo que envejol
Mes de feyna, no se 'n troba
com qui diu per las butxacas.
Lo que trobo jo... ¡son tacas
y forats á na la robal
Aixís es que si la fam
no 'm deixa, 'm veuré obligat
á llensar tot de un plegat
los pinzells, y plegá 'l ram.
Quan veig encare personas
que de la miseria 's riuhen,
y quan me troban me diuhen
si soch algú pinta--monas,
agafaría 'l secant;
mangra; pinzells y barnís...
y per una pela y sis
tot ho vendria al Encant.
No falta poca-vergonya
que si li enmatllevo un duro
per surtir d' algú apuro
diu:—«No 'm pintis la cigonya»
y quan vaig á comprá un pá
á flá, com de costúm,
la fornera se me 'n fúm,
dihent:—«Te 'l tens de pintá»
Si desitjo alguna capa
al hivern que 'l fret apura...
me la dono de pintura.
¡Una capa que res tapal
No sé qué fer per guanyarme
las garrofas legalment.
Ja 'ls dich jo, que es un torment,
no pogué may atiparme.
¿No diu que 's pintan las donas;
sobre tot las que son ricas,
perque semblin mes bonicas?
Donchs, pot sé que fassi bonas.
Si algun lector ne sab una,
jo li prego molt atent
que ho manifesti al moment;
que si tinch semblant fortuna
necessito molt poch rato
per pintá la pitjó cara.
Ja li poden dir des de ara...
¡que li fará molt baratol

LLUÍS G. SALVADOR.

Cantars de la Guerra

*Si han escrit cantars de guerra
á Madrid las millors plomas,
en aqueix recó de mon
llegiu los que treu per mostra,
un que 'l coneix molt... son pare
y no obstant es patriota.*

I

Aquell que 's fa voluntari
deixant als fills y á la dona,
si no está tip del govern
es qu' está fart de la sogra.

II

Aquesta nit he somniat
una cosa molt estranya;
que s' havia mort la sogra
y la guerra era acabada.

III

Me creya cantá victoria
atrevintme á ferte un bes
y tu ¡ingratal vas matarme
ab l' espetech d' un revés.

IV

Ton pare 'm fa mala cara,
ta mare 'm mira ab recel,
tu m' estimas... jo t' estimo...
y aixís, nineta, 'ns trobem
igual que 's troba en Maceo
ab la Trocha de Mariel.

JOAN VILARGUNTÉ.

La vehina

Per darrera la cortina,
que cubreix lo seu balcó,
sempre 'm mira la vehina.
y 's passa 'l día la nina
veyent en qué 'l passo jó.

Quan fentne versos estich,
y somrient los escrich,
creyent en altre mon viure,
ella que veu com somrich,
comensa també á somriure.

Y quan me giro á mirarla,
puig la nena salaguera,
may hi pogut contemplarla,
de la cortina al darrera
s' amaga, fent bellugarla.

No poguent veure la nina,
que desitjo veure jó,
quan s' escapa la vehina
maleheixo la cortina
que cubreix lo seu balcó

JOAN OLIVA BRIDGMÁN.

ESCLAT

Ara juras estimarme
y folla 'n vens á cercar.
¡També ho deyas jorns enrera
y al jurament vas mancar!

JOSEPH FERRÉ Y ROIG.

Sempre hi ha un pitjó

AQUELL qu' es molt curt de vista
y que sovint diu:—Renego
de la meva sort tan trista—.....
veuré que hi ha mes d' un cego
si repassa be la llista.

Aquell que ab l' amo 's baralla
perque te molt poch jornal
dant, no obstant, pa á la quitxalla...
que pensi que hi ha mortal
que de fam sempre badalla.

Aquell gomós estantis
que, badant com un babau,
cau montant un caball gris...
que aguanti, puig hi ha qui cau
de desde un quart ó quint pis.

Aquell gandul empleat
que 's queixa perque ab retrás
alguns mesos li han pagat.....
veuré, si mira al detrás,
mestres que encar' no han cobrat.

Aquell que 's lamenta 'l pobre
perque la dona li falta
y de Pau gran fama cobra. ...
que 's consoli que á en Peralta
sa muller li falta y sobra.

Aquell rata literari
que grinyola amargament
perque li diuhen plagiari.....
pot encare estar content
no dihentli presidari.

Aquell jove tartamut
que' enrahona ab mol tropell
malehint fins 'ver nascut.....
¿que diria si fos vell,
manco, borni, coix, y mut?

Aquell que ab neguit delira
per fumar bó y molt l' empipa
fumar tan dolent, si mira.....
veuré sempre algú que 's pipa
las cigasetas qu' ell tira.

Y aquella que sols hereus
busca, y cap ne pot pescar,
per lo que pica de peus... .
que pensi que n' hi ha la mar
per vestir Marededeus.

Resumint, lector, aixó,
per no fer 'm pesat, diré
que tothom, sens escepció,
té de pendre 'l mal com ve
ja que sempre hi ha un pitjó.

AGUILETA.

LOS DESENEEYNATS

Y pensar que si torno
á casa sense rés, la dona 'm treurá 'ls ulls...
¡Sense treballar ja suho d' angunia!

—¡Y donchs, que no hi ha feyna, Roch?
—Y lo qu' es pitjor... ¡ni ganas de fernel!
¡Que treballin 'ls pobres!

—Si 'l govern fos persona no estaria tanta
gent en vaga. Nos podrián llogar per ense-
nyar catalá als *manilos* del últim correu.

—Fassi fret ó bé calor,
hi hagi guerra, hi hagi pau
al *plá del os* un esclau
tenen ab un servidor...
¡En Pau...
l' emblanquinador!

MEMORIOS

PRINCIPAL

Dissapte pròxim se inaugurarà la temporada de hivern ab una companyia de sarsuela còmica catalana y castellana, sent son propòsit juntar la modicitat dels preus ab la variació del cartell, ja que conta ab un bon número de obras novas escritas expresament pera 'ls principals artistes que figuran en la companyia.

En aqueixa, entre altres artistes coneguts, hi figuran la tan simpática com coneguda Pepeta Mateu y los Srs. Colomé, Huervas, Montero y Miró.

Celebrarém logrin bon resultat.

LICEO

Ja es sabut que en la funció inaugural de nostre gran teatro s'hi reuneix lo mes granat de la societat barcelonesa, per xó no es de estranyar lo brillantissim aspecte que presentavan la platea y galerias en la funció del dissapte passat.

La ópera de debut fou la del mestre Verdi *Otello* y ab dir que sos intérpretes foren la Sra. Tetrizzini y los senyors Cardinali y Blanchart, queda fet lo millor elogi, puig ja es sabuda la maestria de dits artistes y ademés lo favorito que 'ls es dit *spartito*.

Dimars passat se representá *Manon Lescaut*, ópera de Puccini, la que servi pera debut del tenor Giraud, artista que entrá en bon peu, com vulgarment se diu, per reunir condicions molt apreciabls, que 's feren patents en lo inspirat dúo ab la protagonista, personatge que estigué á càrrech de la eminent Tetrizzini, que estigué sublime en tota la ópera y d' un modo extraordinari en lo quart acte,

Lo mestre Campanini en lo portament de la orquesta. acreditá un cop mes sa portentosa batuta.

Pera dissapte se prepara *Falstaff*, pera debut de las senyoretas Petri, Del Torre y Monteleone.

NOVETATS

Una de las obras de preba pera un actor dramátich, es sens dupte la de Ohnet *Felipe Derblay* y per aquet motiu figura en lo repertori de tots los mes reputats actors. Si á lo dit, s'hi anyadeix que lo protagonista de la mateixa es un dels personatjes en lo desempenyo dels quals lo senyor Sr. Cepillo no teres que envejar á las mes reputadas celebritats europeas, no es de estranyar que en aqueixa temporada y ab sa companyia s' hagi ressucitat dita obra mestre, logrant com sempre, un notable triunfo; triunfo que es mes de consignar, ja que fa pochs dias havia representat dita obra lo célebre Novelli, no logrant ni de molt—á nostre veure—superar al nostre Cepillo.

També s' ha donat alguna representació del ceiebrat *Don Álvaro*, en que lo Sr. Muñoz doná mostrás de ser un notable actor y de un felís porvenir.

TIVOLI

Ab la tan aplaudida com inspirada ópera del mestre Bretón *La Dolores*, debutá la companyia de sarsuela que ha de actuar en aquet teatro durant lo present hivern y futura primavera, havent lograt aplausos en distints passatjes de la obra la Sra. Pérez de Isaura y los Srs. Buzzi y Pocovi, aixís com lo mestre Cabrero, del que ja es sabuda la pericia y coneixements que té de dita ópera.

Ha seguit á la ópera de Bretón la popularíssima *Marina* del celebrat Arrieta, que obtingué bona execusió, distingintse la Srta. Gils y lo Sr. Carreras.

Pera ahir estava anunciada la sarsuela arreglo del ma-

lograt Bartrina *La dama de las camelias* qual música es del mestre Verdi; de sa popular *Traviata*. Devian pendre part en son desempenyo la tiple Gils y lo tenor Buzzi. La setmana entrant ne parlarém.

CATALUNYA

Obra nova casi diariament 'ns ha donat la companyia Bonazzo-Milzi, y aquesta es sens dupte la causa de que no poguém ser exigents ab son respectiu desempenyo, ja que no es possible l' estudi per sos intérpretes. A nostre veure creyém que á la variació es preferible la execució, puig del contrari obras tan acreditadas com *Miss Helyett* y *El rey que rabió* poca vida haurian tingut en las companyias líricas, si sempre haguessin tingut la *sort* que las hi ha donat la de Bonazzo-Milzi.

Del estreno *La modella*, última creació del malograt Suppé, poca cosa podém dir; puig si bé sa música 'ns va semblar ser molt digne de son autor, la deficiencia en los artistes, feu que passessin casi per complert desapercubdas sas sens dupte, inspiradas notas.

Dissapte pròxim farà son debut la companyia que dirigeix lo conegut Sr. Pinedo, de la que 'n forman part las aplaudidas tiples senyoras Campos, Cubas y Garcia y los senyors Gamero, Las Santas, Peral, Fuentes y Quero.

Una de las primeras obras que estrenará será *Cuadros disolventes*, á qual fi vindrán á presenciar son estreno, 'ls autors de la mateixa senyors Perrin, Palacios y Nieto.

GRAN-VIA

Ab bon peu ha debutat la companyia de ópera italiana que dirigeix lo mestre Mazzi, puig tant *L' Ebreca* com *Faust*, óperas fins avuy representadas, han valgut calurosos aplausos á sos intérpretes y d' un modo molt extraordinari á lo tenor Sr. Bugatto, que en lo difícil personatge «Eleazar», de la primera de las óperas mencionadas, hi ratlla com ja es sabut á notable altura.

Pera ahir estava anunciat lo debut de la contralt senyora Caravaca y barítono Romea ab la ópera de Donizetti *La Favorita*, estant en preparació la del ominent mestre Bretón *Gli amanti di Teruel*.

Sabém que lo propòsit de la Empresa estriba en la variació del repertori, per lo que li augurém un bon resultat.

UN CÒMICH RETIRAT.

Campanadas

Setmana capellanesca:

May podiam esperarnos que la portada de nostre número anterior, en que hi havia una barbiana per' la que reclamavam un empréstit nacional, pogués excitar la bilis d' un sandunguero reverent, que, segons sembla, per ell tot es país conquistat.

Y va d' historia:

Lo divendres passat va presentarse en un portal del carrer Baix de Sant Pere (ahont té instalat un puesto de venda de periódichs, una pobra dona que no té altra manera de guanyarse la vida) lo reverent en qüestió, y sense encomenarse á Deu ni al diable, y horroritzat sens dupte per las bonas formas de la barbiana de *marras*, que no tenen res qu' envejar á las de la majordona mes escultural, va pegar grapada d' esparver á dos exemplars del nostre setmanari, y ¡zis! ¡zas! va esmicolarlos, anant sen després tan satisfet com si hagués salva t á una grossa de animetas de las penas del Purgatori.

Vostés dirán: Si 'l pater no va descuydarse d' abonar l'

import dels periódichs, l' entreteniment resulta tan innocent com qualsevol altre.

Donchs, no senyors; siga que 'l reverent crega que *la propietat es un robo* ó que havés posat hasta l' última pessa de deu céntims en l' empréstit nacional, va sortir del lloch de la seva hassanya, sense pagar lo que devia, segons alló de: «qui trenca, paga». De lo que no va descuydarse fou de tirar los trossos dels periódichs á la cara de la venedora, la qual va quedar tan esporuguida, com si veyés al mal esperit.

¡Llástima que la pobra dona no tingués á la vora á n' algun parent, per confondre al mal esperit á cops de salpasser ó de vara de freixa, poso per cas!

Lo reverent, que á la quènta es aficionat á repetir, no content encare de la *seva victoria*, va tornar lo dia següent al lloch de venda de periódichs esmentat, y veyent que la venedora tenia exposats altres exemplars de LA TOMASA, va increparla ab paraulas mes propias d' un carreter que de qui vesteix los seus hàbits. Pero la venedora, preveyent la repetició, havia avisat á un *gura*, lo qual va ocupar-se de parar los peus al *pater*, ajudat d' un numerós públich, molt disposat á fer resar los salms al revés al sandunguero reverent, si aquet hagués continuat en la seva escandalosa actitud.

¿No 'ls sembla que fora del cas fer comprendre, per que correspongui, á n' aquet *tremendo*, qu' estaria mes en caràcter resant parenostres, qu' inmiscuintse en lo que no está en las sevas atribucions?

Y si li agrada *estripá*,
vagi estripant ¡malvatje!
que si lo just vol pagá,
jo li juro, sant cristiá,
qu' aumentarém lo tiratje.

* * *

Ademés del *furibundo* propagandista de LA TOMASA quals *proesas* acabém de relatar, han cridat l' atenció pública aquesta setmana, dos ensotanats mes, que son uns verdaders *caps de casa*.

Un d' ells es lo desnaturalisat *pare*, quals hassanyas ha relatat *El Diluvio* y que mereixen ser escrites en mármols per ensenyansa de las futuras generacions.

L' altre capellanet, es aquell que s' entreté en tirar floretas de mal gust á las *rapsas*; floretas que l' altre dia li valgueren una carrera de baquetas en plé mercat de la Boqueria, puig havent trobat una *criolla* de *pelo en pecho*, tingué de fugir escapat, entre una pluja de *piropos* y troncos de col.

No podrém dir que passém la trista vida sense distraccions.

¡Quin *tercelo*!

* * *

La Comissió organitzadora de la suscripció pública de adhesió y simpatia á favor de D. Joseph Ximeno Planas ab motiu del procés conegut per *La Suripanta*, fa públich que s' recullen donatius pera dit objecte en los següents punts: Imprenta y Llibreria «L' Avens», Ronda Universitat, 14; Redacció de LA TOMASA, Sant Ramón, 6, baixos; Administració de «Lo Regionalista», Escudillers Blancs, n.º 8, primer; Redacció de «Lo Teatro Regional», Plassa del Pi, 3, segon; Rambla de las Flors, 33, «Xocolateria»; tenda del «Vano», Hospital 19 y en «El Ingeni» Raurich, núm. 6.

* * *

Las qüestions de Cuba y Filipinas, en comptes de millorar, empitjoran.

De Cuba diuheu qu' encare no es hora de surtir á buscar 'ls insurrectes. Deuhen esperar que torni la estació de las plujas. Pero en cambi sembla que 'ls insurrectes venen á buscar als nostres, com á Cascorro y Guaimaro.

De Filipinas, que esperan forsas de la Peninsula per comensar á fer algo.

En resúm que 'l Govern ja té de sobras en qué emplear 'ls quatrecentos millons del empréstit.

¡Y aném per l' altre!

* * *

A *La Opinió* de Tarragona, sembla que no li ha sentat gayre bé lo nomenament de la Comissió Executiva, que per encàrrech d' un gran número d' aymadors del Teatro Catalá, te l' honrosa missió d' ajudar al Sr. Ximeno Planas (en tot lo que las lleys consentin), respecte al recurs de casació interposat per dit senyor contra la sentència proferida en l' assumpto Ximeno-Ferrer.

A *La Opinió* no li ha sentat gayre bé dita Comissió, y en la impossibilitat de dir cosas de mes bulto, s' entreté tirant punxadetas á certs digníssims individus de la mateixa.

Volém ferli, á la Redacció del diari tarragoní, lo favor de creure que al tractar aquest assumpto no obra per inspiracions propias. Es més: volém creure qu' al insertar las punxadetas de referencia, ha sigut sorpresa la bona fe de son director; y tenim sobrats motius per créureho aixís.

Ademés la circumstancia d' actuar á Tarragona, una companyia de vers que porta de primera dama á la senyora Parreño, nos fa suposar que *ciertos son los toros*.

Ab aixó advertim al company, que no s' deixi *engallinar* per butaca mes ó menos y que vagi ab compte ab certas causas, qu' encare que s' guanyin devant de las lleys, están completament perdudas devant del tribunal de la Opinió Pública.

¡Sobre tot fassi firmar las punxadetas al qui las escriu, no fos cas que luego passés lo de *L' Aureneta* en la que *ni baix jurament*, s' ha pogut descobrir un *fantasma*.

.....

CORRESPONDENCIA

Calb

(Tancada 'l dia 21 d' aquet mes)

X Jauma: Posar «Umorada» sense h, com fá vosté ¡es una bona humorada!—Un Tocinayre: Lo pseudónim, li escau molt.—H. P. Rich: Está bé; pero. si ho publicavam, potsé algú 'ns esguerraria.—J. Boig Verdader: No es de la índole del periódich.—Arcadi Prim: Es rípiosa.—Amich dels Ausells: No es lo quart, sinó 'l segon qu' ha de ser: Agna.—Pepet Panxeta: Encare es defectuosa.—F. Nogués: Los dibuixos han de ser fets en paper de transport.—A. Cortina: L' hi publicaria, si no fos tan llarga.—

Insertarém tot ó part de lo que 'ns envian los colabors: Gil Barebatxer, F. Carreras P., Pepet Ballester, Joan Vilagunté, Un músich de regiment, R. Ladeloba, B. Nani, M. Palaos, Surisenti, K. Nar, Una suscriptora, J. Piñana, Frederich Gironella, Rafel Homedes. Un que no té seny, Quimeta y María (Premiá), Rapeví, Emili Reimbau, Joseph Prats, F. Parera, Joseph Pujadas, B. Morriña.

No serveix lo que 'ns envian los senyors: Joan O. luga, J. O. Aguila, Un velocipedista, Jaume Borrissol, Ramón Abella, Joseph Calzada, Jep Poch y Massa, J. Valls Clusas, Daniel Ferrer, P. F. Suscriptor, Ricart Pujol, Nitu de Tarragona, Perico Cisa, Marcelino Gallofré Modelo, J. Aubert M., Jaume Alsina, Ramell d' Ortigas, Lo noy de ca 'l Pelat, Romeu Montesch, Jaume Martí, Pere Salóm, P. Vall Estrafalari, Baldufeta, J. Sallent V. Ll. G., Un cómic de Premiá de Mar, Felións de Vilafranca, Joseph Ferré y Roig, J. Samoc, Lo Timbaler del Noya, R. Serra, C. Colomé.

LITOGRAFIA BARCELONESA

de Ramón Estany

6, Sant Ramón, 6.-BARCELONA

EPÍLEGH DE MISS HELYETT

Si el gachó arriba á ser l' home de la sarten, ja pot dir: A eya no le fartará pan... ni á mi tortillas!

SECCIO DE TRENCA - CLOSCAS

XARADA

- ¿Com te dius? —Segon-tercé.
- ¿Ahont vius? —Carrer de tot, primer pis.
- Donchs, vindré.
- No cal que vinguis, ninot.
- ¿Si ets la nina del meu ull!
- Jo no vull que 'm fassis l' os.
- Donchs, vindré...
- Donchs, jo no ho vull, fins que hajis passat la hu-dos.

QUIMETA Y MARÍA (PREMIÁ).

ESTRELLA NUMÈRICA

- 5 —Consonant.
- 7 2 —Nota musical.
- 1 2 3 4 5 6 7 —Nom d'home (castellá).
- 6 5 7 2 1 6 —Carrer de Barcelona.
- 2 7 6 6 8 —Nom d'home.
- 5 5 6 1 7 6 —Poble catalá.
- 7 2 3 2 5 2 6 —Carrer de Barcelona.
- 5 6 —Nota musical.
- 1 —Consonant.

R. LADELOBA.

PROBLEMA

Descompondre lo número 28800 en quatre cantitats, de manera, que sumadas, restadas, multiplicadas y divididas per lo número 7, donguin resultats iguals.

P. FONT. PREMIÁ.

TARJETA (1)

Qui vulgui felicitacions pera Nadal, y cromos pera vigilants, serenos, escombriaires, sabaters, lampistas, carboners, perruquers, etc, li encomano que vagi á la casa de RAMÓN ESTANY, ahont es barato y además bó.

Formar d' aquestas llettras lo següent: dotze poblacions catalanas, tres noms d' home, dos de dona (diminu-

1 Ab primer que me presentí exacta la solució en mon propi domicili, Mansoadey, 3, á las 11 del matí, se li regalará un monólech del Noy de la Pega, titulat: "Planys d' un Pegatayre."

Tarrassa 26 de Novembre de 1896.

tius), dos carrers de Barcelona, un drama, dos animals, tres notas musicals, un parentiu, una beguda, una cosa que es en moltes casas, una planta, tres preposicions (en castellá), una consonant, una part de la persona, un signo per los escrits, un signo aritmétich y una consonant.

PERE SALÓM.

GEROGLIFICH COMPRIMIT

DI	::E
----	-----

RIBOSA.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO 429 Xarada.—Sa—ra—gos—sa.

Tarjeta.—Sant Llorens dels Piteus.

Conversa.—Ramón.

Problema.— $594 + 6 = 600$
 $606 - 6 = 600$
 $100 \times 6 = 600$
 $3600 : 6 = 600$

4900

Geroglifich.—Un catre serveix per descansá.